

Седіков Д.В.

доктор філософії (PhD),
докторант кафедри менеджменту і логістики,
Одеський національний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7706-2881>

КОМПЛАЄНС-РИЗИКИ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади управління комплаєнс-ризиками підприємств зернового ринку на основі інтеграції принципів комплаєнсу та корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Обґрунтовано перехід від реактивного до превентивного управління, у якому КСВ є інструментом зниження ризиковості та формування стійкості підприємств. Також розмежовано комплаєнс-функцію та комплаєнс-ризик як об'єкт управління. Запропоновано методику оцінювання на основі інтегрального показника, що враховує ймовірність виникнення ризику, масштаб наслідків, тривалість негативного впливу та рівень уразливості. Оцінювання охоплює правовий, економічний, соціальний, екологічний та управлінсько-етичний блоки. Методика апробована на п'яти українських підприємствах зернового сектору. Визначено рівні комплаєнс-ризиків та їх залежність від зрілості внутрішньої комплаєнс-системи та сформовано матрицю превентивних заходів залежно від рівня ризику.

Ключові слова: комплаєнс-ризики, підприємства зернового ринку, корпоративна соціальна відповідальність, корпоративне управління, інтегральний показник, оцінювання ризиків.

Sedikov Denys

Odesa National University of Technology

COMPLIANCE RISKS OF ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

The contemporary operational landscape of grain market enterprises faces escalating regulatory, reputational, ecological, and socio-economic vulnerabilities. The imperative to advance corporate compliance mechanisms is fundamentally driven by the dissemination of responsible business paradigms and the systemic integration of Environmental, Social, and Governance criteria into corporate governance architecture. For domestic agribusinesses, these transformation vectors acquire paramount significance amidst persisting macroeconomic turbulence, structural market adjustments, and European integration trajectories. Nevertheless, prevailing corporate practices frequently relegate compliance functions and corporate social responsibility initiatives to isolated operational silos. The core systemic deficiency lies in the absence of a unified methodological framework capable of comprehensively identifying and quantifying compliance hazards through the prism of socio-ecological and managerial dimensions. To address this scholarly gap, the present study substantiates the advanced theoretical and methodological foundations governing compliance risk management via its structural synthesis with corporate social responsibility principles. Empirical evidence confirms that traditional reactive management models, predominantly oriented toward ex-post violation detection and punitive sanction enforcement, remain profoundly inadequate when confronted with high environmental uncertainty and dynamic market transformations. Consequently, this research substantiates a paradigm shift toward a proactive preventive model, wherein social responsibility functions as an instrumental catalyst for hazard mitigation and the systematic enhancement of long-term corporate resilience. A rigorous analytical distinction is established between the internal compliance functional apparatus and compliance risk as an independent object of strategic oversight. Furthermore, a comprehensive multi-criteria assessment methodology is introduced, predicated upon an integrated metric that synthesizes risk occurrence probability,

© Седіков Д.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

potential consequence magnitude, negative impact duration, and structural enterprise vulnerability within modern operational frameworks today.

Keywords: *compliance risks, grain market enterprises, corporate social responsibility, corporate governance, integrated indicator, risk assessment.*

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються зростанням регуляторних, репутаційних, соціально-екологічних та операційних ризиків. Актуальність розвитку комплаєнс-систем посилюється поширенням принципів відповідального ведення бізнесу та інтеграцією соціально-екологічних критеріїв у корпоративне управління. Для українських підприємств зазначені тенденції набувають особливої актуальності в умовах економічної нестабільності, трансформації бізнес-середовища, євроінтеграційних процесів. Попри зростання уваги до комплаєнсу, корпоративної соціальної відповідальності, у практиці управління підприємствами зазначені компоненти часто функціонують окремо. Основна проблема полягає у відсутності комплексного підходу до ідентифікації та оцінювання комплаєнс-ризиків з урахуванням соціально-екологічних та управлінських аспектів діяльності підприємства. Відповідно, виникає необхідність удосконалення теоретико-методичних засад управління комплаєнс-ризиками шляхом їх інтеграції з принципами корпоративної соціальної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика комплаєнсу, корпоративної соціальної відповідальності в останні роки активно розвивається у зарубіжній науковій літературі. Безпосередньо взаємозв'язок комплаєнс-менеджменту досліджують Z. Shi та S. Liu [1]. На основі емпіричного аналізу китайських підприємств автори доводять позитивний вплив комплаєнс-менеджменту на ESG-результативність компаній. Z. Wang, D. Kong та S. Liu встановили, що в умовах високої економіко-політичної невизначеності підвищення рівня корпоративної соціальної відповідальності сприяє зниженню систематичного ризику. [2]. T. Farah, J. Li, Z. Li та A. Shamsuddin поглиблюють цю дискусію, доводячи нелінійний характер взаємозв'язку між KCB та систематичним ризиком підприємства [3]. Інший напрям досліджень пов'язаний із впливом ESG на ризиковість підприємства. M. Singhanian та D. Gupta встановили обернений зв'язок між екологічним, соціальним та управлінським розкриттям і рівнем ризику підприємства [4]. W.-Y. Oh, R. Zeng та M. Vu встановили асиметричний характер впливу корпоративної відповідальності та безвідповідальності на ризик [5]. Близьку позицію демонструють M. Sciarrelli, G. C. Landi, L. Turriziani та A. Prisco, які досліджували вплив корпоративної сталості на ризик компаній із суперечливими видами діяльності. Автори встановили, що загальна ESG-

оцінка, екологічна та соціальна складові знижують ідіосинкратичний ризик підприємств [6]. M. Mushafiq, B. Prusak та M. Markiewicz досліджують взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та ймовірності дефолту підприємства з урахуванням галузевої та фірмової неоднорідності [7]. Взаємозв'язок KCB та управління ризиками досліджує L. Macchion, яка розглядає RCD як «елемент ризик-менеджменту та пов'язує її реалізацію із забезпеченням стійкості ланцюгів постачання» [8]. S. Resende, A. Monje-Amor та N. Calvo розглядають корпоративну соціальну відповідальність як «посередницький механізм між управлінням ризиками підприємства та його результативністю» [9]. M. Florez-Jimenez, A. Lleo, P. Ruiz-Palomino та інші, наголошують, що в умовах зростання невизначеності довгострокова життєздатність підприємства потребує одночасного врахування економічних, соціальних та екологічних цілей [10]. Окрему увагу зарубіжні дослідники, P. Wan, M. Xu, Y. Yang та X. Chen, приділяють проблемі розриву між декларованою соціальною відповідальністю та фактичною поведінкою підприємства [11].

В українській науковій літературі дослідження KCB переважно розвивається у напрямі її інтеграції до системи стратегічного управління та стало розвинутого підприємств. І. Лебедев розглядає KCB як важливу передумову сталого розвитку та наголошує на необхідності системного формування принципів, напрямів і механізмів її реалізації [12]. П. Лиска акцентує увагу на необхідності врахування інтересів стейкхолдерів та інтеграції KCB у систему управлінських рішень [13]. Р. Тульчинський розглядає соціальну відповідальність як механізм узгодження економічних інтересів підприємства із соціальними та екологічними пріоритетами, що відповідає сучасному розумінню сталого розвитку [14]. Комплаєнс-підхід до забезпечення економічної безпеки підприємства досліджує О. Яременко, який розглядає комплаєнс як інструмент забезпечення захищеності підприємства від порушень нормативно-правових вимог, стандартів та внутрішніх корпоративних документів [15]. О. Кравченко, О. Гавриш акцентують увагу на необхідності інтеграції комплаєнс-механізмів у систему корпоративного управління [16]. А. Фоменко, Г. Гринченко обґрунтовують системні засади впровадження комплаєнс-менеджменту як основи сталого розвитку українських підприємств [17]. О. Попело та В. Драгун доводять доцільність комплексного підходу до управління ризиками, за якого соціальні та фінансові

аспекти діяльності підприємства враховуються у взаємозв'язку [18]. Таким чином, проведений аналіз наукових публікацій свідчить про поступове формування комплексної наукової дискусії на перетині комплаєнс-менеджменту, управління ризиками, корпоративної соціальної відповідальності та сталого розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є розвиток теоретико-методичних засад управління комплаєнс-ризиками підприємств зернового ринку шляхом їх системного поєднання з принципами корпоративної соціальної відповідальності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Результати сучасних досліджень підтверджують, що ефективний комплаєнс дедалі тісніше пов'язується з якістю корпоративного управління, ESG-показниками, етичною культурою та довгостроковою стійкістю підприємства [1; 17]. Для підприємств зернової сфери ця проблема має особливе значення. Їхня діяльність охоплює не лише виробничо-технологічні процеси, а й закупівлю та зберігання зерна, взаємодію із сільськогосподарськими виробниками, транспортно-логістичні операції, експортні процедури, роботу з фінансовими установами, державними органами та міжнародними партнерами. Відповідно, порушення встановлених правил або принципів доброчесної поведінки в одному сегменті діяльності здатне спричинити ланцюгову реакцію негативних наслідків для всього підприємства. Доцільно розмежовувати комплаєнс як функцію управління та комплаєнс-ризик як об'єкт управління. Комплаєнс-функція забезпечує організацію процедур, політик, контролів і моніторингу, спрямованих на дотримання встановлених вимог. Комплаєнс-ризик характеризує ймовірність виникнення негативних наслідків унаслідок невідповідності діяльності підприємства законодавству, нормативним вимогам, внутрішнім політикам, етичним нормам або обґрунтованим очікуванням зацікавлених сторін. У цьому контексті важливо враховувати результати досліджень, відповідно до яких КСВ здатна виконувати не лише репутаційну чи соціальну функцію, а й функцію зниження ризиковості підприємства. [2]. Отже, управління комплаєнс-ризиками підприємств зернового ринку має переходити від реактивної моделі, орієнтованої переважно на фіксацію вже допущених порушень, до превентивної моделі, у якій комплаєнс та принципи сталого розвитку формують систему управління ризиками.

Для підприємств зернового ринку інтеграція має принципове значення через специфіку їх функціонування. На відміну від підприємств, діяльність яких обмежується одним виробничим циклом, підприємства зернового ринку взаємодіють із великою кількістю учасників продовольчого ланцюга: виробниками сільськогосподар-

ської продукції, постачальниками матеріальних ресурсів, елеваторними комплексами, транспортними операторами, торговельними посередниками, фінансовими установами, страховими компаніями, державними органами та іноземними покупцями.

Особливого значення набуває принцип належної перевірки контрагентів. Якщо підприємство не оцінює ділову репутацію, структуру власності, дотримання трудових та екологічних стандартів, можливу причетність контрагента до корупційних практик або інших порушень, воно фактично переносить частину зовнішніх ризиків усередину власної господарської системи. [17, 18]. Звідси впливає важливий методологічний висновок: джерело комплаєнс-ризиків не завжди збігається з місцем його прояву. Порушення може виникнути на рівні постачальника або іншого контрагента, однак репутаційні, фінансові чи правові наслідки можуть бути перенесені на підприємство, яке вступило з ним у господарські відносини. Не менш важливим є питання співвідношення комплаєнс-ризиків та ризиків сталого розвитку. На перший погляд, ці категорії мають різну природу: комплаєнс пов'язаний переважно з відповідністю встановленим вимогам, тоді як сталий розвиток орієнтується на довгострокове узгодження економічних, соціальних та екологічних цілей. Проте між ними існує безпосередній причинно-наслідковий зв'язок. Порушення екологічних норм може призвести до санкцій і втрати репутації; недотримання трудових стандартів – до конфліктів із працівниками та зниження продуктивності; корупційні практики – до фінансових і правових втрат; непрозорість корпоративного управління – до зниження довіри інвесторів і партнерів. Отже, окремі комплаєнс-ризики одночасно є факторами, що перешкоджають досягненню цілей сталого розвитку. Саме тому доцільно перейти від традиційної логіки «порушення – санкція» до ширшої управлінської логіки: «ризик невідповідності – превентивний контроль – відповідальна поведінка – зниження негативного впливу – стійкість підприємства». У такій системі комплаєнс перестає бути лише механізмом реагування на порушення та перетворюється на інструмент формування стійкої корпоративної поведінки. [18].

Принциповою умовою ефективності КСВ як інструменту управління комплаєнс-ризиками є її інституціоналізація. Йдеться про закріплення відповідних принципів у корпоративній стратегії, кодексі поведінки, політиках взаємодії з контрагентами, процедурах внутрішнього контролю, системах мотивації персоналу та механізмах оцінювання результативності. На цій основі нами пропонується розглядати систему управління комплаєнс-ризиками підприємства як взаємопов'язану сукупність чотирьох функціональних рівнів:

ідентифікаційного, превентивного, контроль-ного та стратегічного. При цьому корпоративна соціальна відповідальність пронизує всі чотири рівні. На етапі ідентифікації вона дозволяє врахувати інтереси та очікування стейкхолдерів; на превентивному рівні – формує стандарти відповідальної поведінки; на контрольному – створює додаткові критерії оцінювання; на стратегічному – забезпечує узгодження управління ризиками з довгостроковими цілями сталого розвитку. Оскільки комплаєнс-ризиків мають різну природу та неоднаковий потенціал впливу на діяльність підприємства, їх ідентифікація сама по собі не забезпечує достатньої інформаційної основи для прийняття управлінських рішень. Практична цінність комплаєнс-менеджменту визначається можливістю встановити пріоритетність ризиків, визначити найбільш уразливі напрями діяльності та спрямувати управлінські ресурси на попередження найбільш критичних загроз. Традиційне оцінювання ризику ґрунтується переважно на двох параметрах: ймовірності його виникнення та величині можливих наслідків. З огляду на це пропонуємо здійснювати оцінювання комплаєнс-ризиків за чотирма взаємопов'язаними критеріями: ймовірність виникнення ризику, масштаб наслідків, тривалість впливу та здатність підприємства до своєчасного реагування. Таким чином, рівень комплаєнс-ризиків доцільно визначати як функцію чотирьох параметрів:

$$KPi = f(Pi, Ii, Ti, Ri) \quad (1)$$

де KPi – рівень i -го комплаєнс-ризиків;
 Pi – ймовірність виникнення i -го ризику;
 Ii – масштаб потенційних наслідків;
 Ti – тривалість негативного впливу;
 Ri – рівень уразливості підприємства, що характеризує його здатність протидіяти відповідному ризику.

Для забезпечення порівнюваності критеріїв доцільно використовувати бальну шкалу від 1 до 5. Значення «1» відповідає мініальному рівню відповідного параметра, тоді як значення «5» – максимальному. При цьому для показника здатності до реагування шкала має бути інверсною: чим нижчою є організаційна спроможність підприємства запобігати та реагувати на ризик, тим вищим має бути його ризиковий бал.

На наступному етапі бальні оцінки можуть бути агреговані в інтегральний показник. У найпростішому випадку він визначається як середньозважене значення окремих критеріїв:

$$IKPi = w1*Pi + w2*Ii + w3*Ti + w4*Ri \quad (2)$$

де $IKPi$ – інтегральний рівень i -го комплаєнс-ризиків;
 $w1, w2, w3, w4$ – вагові коефіцієнти відповідних критеріїв ($\sum wj = 1$).

Вибір вагових коефіцієнтів має здійснюватися з урахуванням специфіки діяльності досліджуваних підприємств. Для підприємств зернового ринку, на нашу думку, особливої ваги набувають масштаб наслідків та ймовірність виникнення ризику, оскільки порушення у сфері експорту, взаємодії з контрагентами, екологічних вимог або корпоративного управління можуть мати мультиплікативний ефект і поширюватися на декілька напрямів діяльності одночасно.

Інформаційну основу оцінювання доцільно формувати з поєднання кількісних і якісних даних. До першої групи належать показники фінансово-економічної діяльності підприємства, характеристики його операційної активності, дані щодо штрафних санкцій, судових спорів, екологічних платежів та інших вимірюваних наслідків порушень. Друга група охоплює інформацію про корпоративні політики, наявність кодексу етики, процедури перевірки контрагентів, механізми повідомлення про порушення, організацію внутрішнього контролю та практику розкриття інформації. Пропонується сформувати систему показників за блоками: правовий та регуляторний, економічний, соціальний, екологічний та управлінсько-етичний.

Для кількісного узагальнення показників пропонується застосовувати нормування, оскільки окремі характеристики мають різні одиниці виміру та різну спрямованість впливу. Після нормування окремих показників виникає можливість їх агрегування у відповідні блокові індекси. Зокрема, розраховуються базові індекси: правового та регуляторного ризику, економічного ризику, соціального ризику, екологічного ризику та управлінсько-етичного ризику. Для приведення різнопланових показників до єдиного виміру застосовується процедура нормування шляхом лінійної трансформації бальних оцінок у діапазон $[0; 1]$. Запропонована послідовність дослідження передбачає взаємопов'язані етапи: ідентифікація ризиків, формування системи показників, нормування, визначення вагових коефіцієнтів, розрахунок інтегрального показника та ранжування підприємств. Важливо, що кінцевим результатом оцінювання має бути не лише встановлення місця підприємства у рейтингу.

Для емпіричної апробації розробленої методики проведено розрахунки комплаєнс-ризиків на прикладі п'яти реальних українських підприємств зернового сектору, що представляють різні бізнес-моделі та рівні масштабування: ТОВ «СП «НІБУЛОН»», ПрАТ «Зернопродукт МХП», ГК «Прометей», ТОВ «Одеський портовий елеватор», ТОВ «Агрофірма «Світанок»». Оцінювання здійснювалося за 5-бальною шкалою (1 – мінімальний рівень, 5 – максимальний рівень за загрозою або уразливістю) на основі відкритих даних щодо корпоративного управління, публічної ESG-

звітності, судової практики та перевірок контрагентів. Параметри розрахунку:

$$IKPi = w1 * Pi + w2 * Ii + w3 * Ti + w4 * Ri \quad (3)$$

де встановлені вагові коефіцієнти: $w1 = 0,30$ (ймовірність), $w2 = 0,35$ (масштаб), $w3 = 0,15$ (тривалість), $w4 = 0,20$ (уразливість).

Показники вираховано як середньозважені бали за відповідними групами індикаторів (правові, антикорупційні, контрагентські, екологічні, інформаційно-репутаційні). Оцінка індексів комплаєнс-ризиків підприємств наведено у табл. 1.

Згідно із формулою агрегування критеріїв, нижче наведено підсумкові розрахунки інтегрального рівня комплаєнс-ризиків (див. табл. 2).

На основі розрахованих профілів комплаєнс-ризиків та визначених рівнів уразливості сформовано табл. 3 превентивних управлінських заходів, орієнтованих на зниження ризикового навантаження та інтеграцію принципів КСВ в діяльність підприємств.

Запропонована матриця показує, що для підприємств із високим та критичним рівнем ризику (ТОВ «Одеський портовий елеватор», ТОВ «АФ «Світанок»)) превентивні заходи зосереджені на базовому правовому комплаєнсу та безпеці. Натомість для лідерів ринку (НІБУЛОН, МХП) комплаєнс трансформується у стратегічний інструмент ESG-трансформації та розширення міжнародної присутності.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження дало змогу сформулювати наступні висновки: поглиблено теоретико-методичні засади управління комплаєнс-ризиками підприємств зернового ринку в контексті корпоративної соціальної відповідальності. Доведено, що інтеграція комплаєнс-менеджменту з принципами сталого розвитку забезпечує перехід від реактивного реагування на порушення до превентивної моделі формування корпоративної стійкості. Запропоновано комплексний підхід до оцінювання комплаєнс-ризиків на основі інтегрального

Таблиця 1

Оцінка блокових індексів комплаєнс-ризиків підприємств зернового ринку

Підприємство	Профіль					
	Організаційно-процесний	Правовий	Антикорупційний	Контрагентський	Екологічний	Інформаційно-репутаційний
ТОВ «СП «НІБУЛОН»	Власний комплаєнс-департамент, гармонізація з вимогами EBRD/IFC	1,8	1,6	2,1	1,7	1,5
ПрАТ «Зернопродукт МХП»	Централізований ризик-менеджмент, сертифікація ISO, регулярний ESG-аудит	1,6	1,5	2,4	1,5	1,4
ГК «Прометей»	Базові комплаєнс-процедури, високий темп торговельних операцій	2,8	3,1	3,4	2,9	3,0
ТОВ «Одеський портовий елеватор»	Високе регуляторне й екологічне навантаження, локалізований контроль	3,4	3,6	3,8	3,7	3,5
ТОВ «АФ «Світанок»	Відсутність спеціалізованих комплаєнс-політик, декларативна КСВ	4,1	4,2	4,5	3,9	4,3

Джерело: розроблено автором

Таблиця 2

Інтегральні показники та матриця ранжування

Підприємство	Ймовірність	Масштаб	Тривалість	Уразливість	Інтегральний показник/рівень ризику
ПрАТ «Зернопродукт МХП»	1,6	1,8	1,7	1,5	1,67/ низький
ТОВ «СП «НІБУЛОН»	1,7	1,9	1,8	1,6	1,77 / низький
ГК «Прометей»	2,9	3,2	3,1	3,0	3,06 / помірно високий
ТОВ «Одеський портовий елеватор»	3,5	3,8	3,6	3,7	3,66 / високий
ТОВ «АФ «Світанок»	4,2	4,4	4,1	4,5	4,32/ критичний

Джерело: розраховано автором

Таблиця 3

Превентивні управлінські заходи з мінімізації комплаєнс-ризиків

Підприємство	Рівень ризику	Ключові зони вразливості	Пріоритетні превентивні управлінські заходи	Очікуваний ефект та інтеграція з КСВ
ПрАТ «Зернопродукт МХП»	1,67 (низький)	Контрагентські ризики у ланцюгах постачання дрібних постачальників	Автоматизація Due Diligence через API-інтеграцію з державними реєстрами. Впровадження етичного кодексу контрагента з вимогами щодо екологічного землекористування.	Укріплення статусу стійкого постачальника для міжнародних ринків. Підвищення прозорості ланцюга постачання.
ТОВ «СП "НІБУЛОН"»	1,77 (низький)	Дотримання складних міжнародних санкцій та екологічні стандарти логістики	Запровадження системи постійного моніторингу міжнародних санкційних списків. Регулярний аудиторський контроль декарбонізації річкового та морського флоту.	Збереження доступу до пільгового «зеленого» фінансування від міжнародних інституцій. Запобігання репутаційним втратам на зовнішніх ринках.
ГК «Прометей»	3,06 (помірно високий)	Контрагентський та антикорупційний ризики при спотових закупівлях	Формалізація внутрішньої антикорупційної політики та регламентація процедури перевірки походження зерна. Запровадження обов'язкового антикорупційного застереження у комерційних договорах.	Зменшення податкових та юридичних ризиків при перевірці ДПС. Зростання довіри банківського сектору при кредитуванні оборотного капіталу.
ТОВ «Одеський портовий елеватор»	3,66 (високий)	Екологічні ризики (пиловий вплив, перевалка), регуляторний контроль портової діяльності	Встановлення автоматизованих датчиків моніторингу викидів зернового пилу в режимі реального часу. Оновлення систем протипожежної та операційної безпеки праці. Регулярне розкриття екологічних даних для місцевої громади.	Запобігання штрафним санкціям та призупиненню ліцензій. Створення сприятливого середовища у взаємодії з регуляторами та громадою.
ТОВ «АФ «Світанок»»	4,32 (критичний)	Відсутність комплаєнс-функції, ризики охорони праці, недотримання трудового законодавства	Запровадження базового положення про комплаєнс та призначення відповідального за внутрішній контроль. Проведення комплексного аудиту охорони праці та атестації робочих місць.	Зниження ризику травматизму та виходу з ладу техніки. Усунення загрози критичних штрафів з боку Держпраці та ДПС. Підвищення лояльності та утримання персоналу.

Джерело: розроблено автором

показника, що враховує ймовірність, масштаб, тривалість впливу та уразливість підприємства за п'ятьма блоками показників (правовим, економічним, соціальним, екологічним та управлінсько-етичним).

Апробацію методики проведено на п'ятьох підприємствах зернового сектору. Виявлено залежність рівня ризику від зрілості комплаєнс-системи: ПрАТ «Зернопродукт МХП» (1,67) та ТОВ «СП «НІБУЛОН»» (1,77) продемонстрували низький рівень ризику; ГК «Прометей» (3,06) – помірно високий; ТОВ «Одеський портовий елеватор» (3,66) – високий; ТОВ «АФ «Світанок»» (4,32) – критичний рівень ризику. Сформована матриця превентивних заходів

визначає пріоритети управління: від впровадження базового правового контролю й безпеки праці для підприємств із високим ризиком до запровадження автоматизованої Due Diligence контрагентів та аудиту декарбонізації для лідерів ринку.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці цифрових інструментів автоматизованого моніторингу комплаєнс-ризиків у ланцюгах постачання зернової продукції, розширенні вибірки підприємств для кількісного моделювання впливу ESG-показників на вартість бізнесу, а також адаптації запропонованої методики до вимог європейського регулювання сталого розвитку (CSRD та CSDD).

Список використаних джерел:

1. Shi Z., Liu S. How Does Compliance Management Improve Corporate ESG Performance? Empirical Evidence from Annual Report Textual Information. *Sustainability*. 2026. Vol. 18, no. 8. Article 3911. DOI: <https://doi.org/10.3390/su18083911>

2. Wang Z., Kong D., Liu S. Corporate social responsibility and firm-level systematic risk: The moderating effect of economic policy uncertainty. *International Review of Financial Analysis*. 2024. Vol. 94. Article 103226. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2024.103226>
3. Farah T., Li J., Li Z., Shamsuddin A. The non-linear effect of CSR on firms' systematic risk: International evidence. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*. 2021. Vol. 71. Article 101288. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2021.101288>
4. Singhanian M., Gupta D. Impact of Environmental, Social and Governance (ESG) disclosure on firm risk: A meta-analytical review. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2024. Vol. 31, no. 4. P. 3573–3613. DOI: <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/csr.2725>
5. Oh W.-Y., Zeng R., Bu M. Buffering or Backfiring? A Meta-Analysis of the Effects of Corporate Social (Ir) responsibility on Firm Risk. *Business & Society*. 2025. Vol. 65, No. 7. P. 1896–1915. DOI: [10.1177/00076503251350044](https://doi.org/10.1177/00076503251350044)
6. Sciarelli M., Landi G. C., Turriziani L., Prisco A. Corporate sustainability and risk: Evidence from controversial industries. *Journal of Cleaner Production*. 2023. Vol. 395. Article 136450. DOI: https://doi.org/10.1002/csr.2813?urlappend=%3Futm_source%3Dresearchgate.net%26utm_medium%3Darticle
7. Mushafiq, M., Prusak, B., & Markiewicz, M. (2024). Corporate social responsibility and forward default risk under firm and industry heterogeneity. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, no.12 (1), PP. 77–99. DOI: <https://doi.org/10.15678/EBER.2024.120105>
8. Macchion L. Corporate social responsibility and risk management: Charting the course for a sustainable future of the fashion industry. *Global Sustainability*. 2024. Vol. 7. e39. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.1017/sus.2024.31>
9. Resende, S., Monje-Amor, A., & Calvo, N. (2024). Enterprise risk management and firm performance: The mediating role of corporate social responsibility in the European Union region. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, no. 31 (4), PP. 2852–2864. DOI: <https://doi.org/10.1002/csr.2719>
10. Florez-Jimenez M. P., Lleo A., Ruiz-Palomino P., Muñoz-Villamizar A. F. et al. Corporate sustainability, organizational resilience, and corporate purpose: A review of the academic traditions connecting them. *Review of Managerial Science*. 2025. Vol. 19. P. 67–104. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11846-024-00735-3>
11. Wan, P., Xu, M., Yang, Y., & Chen, X. (2024). CSR decoupling and stock price crash risk: Evidence from China. *Humanities and Social Sciences Communications*, vol. 11, Article 1008. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03521-4>
12. Лебедев І. В. Корпоративна соціальна відповідальність як передумова сталого розвитку. *Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право*. 2011. Вип. 2. С. 113–118. URL: <https://jvestnik-c.donnu.edu.ua/article/view/4184>
13. Лиска П. Управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства як фактор сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-89>
14. Тульчинський Р. Корпоративна соціальна відповідальність у контексті сталого розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 2(29). С. 23–35. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-23-35](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-23-35)
15. Яременко О. Особливості забезпечення економічної безпеки підприємств: комплаєнс-підхід. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2023. Т. 322, № 5. С. 140–145. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-23>
16. Кравченко О., Гавриш О. Комплаєнс як механізм забезпечення сталого розвитку компаній в умовах кризи. *Збірник наукових праць «Вчені записки»*. 2023. № 33 (4). С. 69–78. DOI: http://doi.org/10.33111/vz_kneu.33.23.04.05.033.039
17. Фоменко А., Гринченко Г. Systemic basis for implementing compliance management as a framework for sustainable development of Ukrainian enterprises. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2024. № 19 (38). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-07)
18. Попело, О. В. Фінансовий ризик-менеджмент та корпоративна соціальна відповідальність як інструменти підвищення стійкості підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. № 3 (43). С. 290–298. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3\(43\)-290-298](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3(43)-290-298)

References:

1. Shi, Z., & Liu, S. (2026). How does compliance management improve corporate ESG performance? *Empirical evidence from annual report textual information. Sustainability*, vol. 18, no. 8, Article 3911. DOI: <https://doi.org/10.3390/su18083911>
2. Wang, Z., Kong, D., & Liu, S. (2024). Corporate social responsibility and firm-level systematic risk: The moderating effect of economic policy uncertainty. *International Review of Financial Analysis*, vol. 94, Article 103226. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2024.103226>
3. Farah, T., Li, J., Li, Z., & Shamsuddin, A. (2021). The non-linear effect of CSR on firms' systematic risk: International evidence. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, vol. 71, Article 101288. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2021.101288>
4. Singhanian, M., & Gupta, D. (2024). Impact of environmental, social and governance (ESG) disclosure on firm risk: A meta-analytical review. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, vol. 31, no. 4, PP. 3573–3613. DOI: <https://doi.org/10.1002/csr.2725>
5. Oh, W.-Y., Zeng, R., & Bu, M. (2025). Buffering or backfiring? A meta-analysis of the effects of corporate social (ir)responsibility on firm risk. *Business & Society*, vol. 65, no. 7, pp. 1896–1915. DOI: <https://doi.org/10.1177/00076503251350044>

6. Sciarelli, M., Landi, G. C., Turriziani, L., & Prisco, A. (2023). Corporate sustainability and risk: Evidence from controversial industries. *Journal of Cleaner Production*, vol. 395, Article 136450. DOI: https://doi.org/10.1002/csr.2813?urlappend=%3Futm_source%3Dresearchgate.net%26utm_medium%3Darticle
7. Mushafiq, M., Prusak, B., & Markiewicz, M. (2024). Corporate social responsibility and forward default risk under firm and industry heterogeneity. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 12 (1), PP. 77–99. DOI: <https://doi.org/10.15678/EBER.2024.120105>
8. Macchion, L. (2024). Corporate social responsibility and risk management: Charting the course for a sustainable future of the fashion industry. *Global Sustainability*, vol. 7, Article e39. DOI: <https://doi.org/10.1017/sus.2024.31>
9. Resende, S., Monje-Amor, A., & Calvo, N. (2024). Enterprise risk management and firm performance: The mediating role of corporate social responsibility in the European Union region. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, no. 31. Vol. 4, pp. 2852–2864. DOI: <https://doi.org/10.1002/csr.2719>
10. Florez-Jimenez, M. P., Lleo, A., Ruiz-Palomino, P., Muñoz-Villamizar, A. F., et al. (2025). Corporate sustainability, organizational resilience, and corporate purpose: A review of the academic traditions connecting them. *Review of Managerial Science*, vol. 19, pp. 67–104. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11846-024-00735-3>
11. Wan, P., Xu, M., Yang, Y., & Chen, X. (2024). CSR decoupling and stock price crash risk: Evidence from China. *Humanities and Social Sciences Communications*, vol. 11, Article 1008. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03521-4>
12. Lebediev, I. V. (2022). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist yak peredumova staloho rozvytku [Corporate social responsibility as a prerequisite for sustainable development]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu. Seriya V. Ekonomika i pravo*, no. 1, PP. 45–52.
13. Lyska, P. (2023). Upravlinnia korporatyvnoiu sotsialnoiu vidpovidalnistiu pidprijemstva yak faktor staloho rozvytku [Corporate social responsibility management as a factor of sustainable development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-89>
14. Tulchynskyi, R. (2024). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist u konteksti staloho rozvytku [Corporate social responsibility in the context of sustainable development]. *Naukovi visnyk Polissia*, no. 2 (29), pp. 23–35. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-23-35](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-23-35)
15. Yaremenko, O. (2023). Osoblyvosti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidprijemstv: komplaiens-pidkhid [Features of ensuring economic security of enterprises: Compliance approach]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 322, no. 5, pp. 140–145. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-23>
16. Kravchenko, O. O., & Havrysh, O. M. (2023). Komplaiens yak mekhanizm zabezpechennia staloho rozvytku kompanii v umovakh kryzy [Compliance as a mechanism for ensuring sustainable development of companies in times of crisis]. Kyiv: KNEU. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-23-35](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-23-35)
17. Fomenko, A., & Hrynchenko, H. (2024). Systemic basis for implementing compliance management as a framework for sustainable development of Ukrainian enterprises. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriya Ekonomika*, no. 19 (38). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-07)
18. Popelo, O., & Drahun, V. (2025). Finansovyi ryzyk-menedzhment ta korporatyvna sotsialna vidpovidalnist yak instrumenty pidvyshchennia stiihosti pidprijemstv [Financial risk management and corporate social responsibility as tools for enhancing enterprise resilience]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 3 (43), pp. 290–298. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-23>

E-mail: irina-sedikova@ukr.net

Дата надходження статті: 01.09.2026

Дата прийняття статті до публікації: 02.10.2026

Дата публікації статті: 22.10.2026